

Sözcük-kavram

- *Zihinsel sunum* yaklaşımı, anlamı tanımlamak için kavramsal yapıyı tanımlamaya çalışır.
- Kavramsal yapı
 - bir *adın*, bir varlığı (entity) göstermesiyle sınırlıdır;
 - bu gösterim, konuşucu ya da dinleyicinin zihnindeki varlıkla örtüşür.
 - zihinsel varlıklar, imgelerdir.
 - gerçek dünya varlığı ile imge arasındaki ilişki benzerlik üzerine kuruludur.
 - ANCAK
 - zihinsel olarak var olan, gerçek dünyada olmayan varlıklarda sorunlar oluşmaktadır.
 - Ayrıca herkesin zihnindeki imgeler birbirinden farklıdır
 - Kişilerin deneyimlerine bağlı olarak imgeler değişir
 - ÜÇGEN
 - bir kişi EŞKENAR ÜÇGEN zihinsel imgesine sahipken,
 - başka biri İKİZKENAR ÜÇGEN zihinsel imgesine sahip olabilir.
 - Çünkü tüm üçgen türleri tarafından paylaşılan özelliklerden oluşan bir imge elde etmek olanaksızdır.

Sözcük-kavram

- Kavram
 - Belli bir varlığa değil, bir ulama gönderim yapmaktadır.
 - Tek bir varlığı adlandırmakla, birbiri ile ilişkili varlıklar kümesini adlandırmak farklı zihinsel süreçleri gerektirmektedir
 - Kavram, anlamdan çok daha fazlasıdır (*anlamın sözcükten (dilsel etiket) ve imgeden oluştuğu varsayılınca*)
 - Kavram oldukça geniş bir çerçevede, anlamı kapsayan, kültürel ve kişisel deneyimlerin de eklemlendiği bir içeriği temsil edebilmektedir.

Kavram

- Anlam, gönderim ve kavramsal ögenin birleşimi ise iki soru ortaya çıkar:
 - Kavramlara nasıl bir biçim atayabiliriz?
 - Çocuklar kavramları dilsel etiketlerle nasıl edinirler?

Kavram

- Kavramları betimlemenin bir yolu, onları yeterli ve gerekli koşullarla tanımlamaktır.
 - KADIN
 - Dünyadaki bir varlık ne zaman kadın olabilir, ne zaman olamaz?
 - Bunun için yeterli koşullar gerekir: bu özellikler listeye düzenlenir.
 - +insan, +dişi, +yetişkin
 - Eğer **doğru özellik setini** bulmuşsak **gerekli koşulları** bulmuşuzdur.
 - **Tanım yapılabiliyorsak, yeterli koşulları** bulmuşuzdur.
 - Kavramlar bilgi parçaları, listeleridir

Kavram

- Her kavram anlambirimciklerden oluşur
- Anlambirimcikler kavramın temsil durumunu ortaya koymada kullanılır
 - Örneğin, mobilyaları ayırt etmek için
 - Oturmak için, ayaklı, sırtlıklı, kolçaklı
 - Sandalye, koltuk, tabure, puf

Sözcük ve anlam

	Arkalıklı	Ayaklı	Kolçaklı	Oturmak için	Tek kişilik	Sağlam maddeden yapılmış
Sandalye	+	+	-	+	+	+
Koltuk	+	+	+	+	+	+
Kanepe	+	+	+	+	-	+
Tabure	-	+	-	+	+	+
Puf	-	-	-	+	+	-

Sözcük ve anlam

- SANDALYE
 - +Oturmak için kullanılan
 - +ayakları olan
 - +sırtlığı olan
 - - kolçaksız mobilyadır
- Eylemleri ayırt ederken
 - +Sahip deęiřtirme
 - +İsteğe bağlı aktarma
 - +Deęiř-tokuř
 - +Para alma/ödeme
 - Almak, satmak, takas etmek, çalmak

Sözcük ve anlam

- “Dişi” aşağıdaki sözcüklerin anlamsal özelliklerinin parçasıdır

Tavuk	Mürebbiye	Hala
Teyze	Müdire	Dul
Kısrak	Kız	Kadın

Sözcük ve anlam

Belirleyiciler	kadın	erkek	çocuk	inek	öküz	buzacağı	tavuk	horoz	civciv
İNSAN	+	+	+	-	-	-	-	-	-
DİŞİ	+	-	-	+	-	-	+	-	-
YETİŞKİN	+	+	-	+	+	-	+	+	-

Sözcük ve anlam

- Kadın kuzuyu besledi
- Kadın iskemleyi besledi.
 - Birbirinin dizisel değişimi mi?
 - Kuzu-iskemle etiketleri denklik taşımaz

Bilgi depolama

- Kavramlaştırma
 - anlam ağı kurma
 - ilkeler oluşturma
 - şema geliştirme

Bilgi depolama

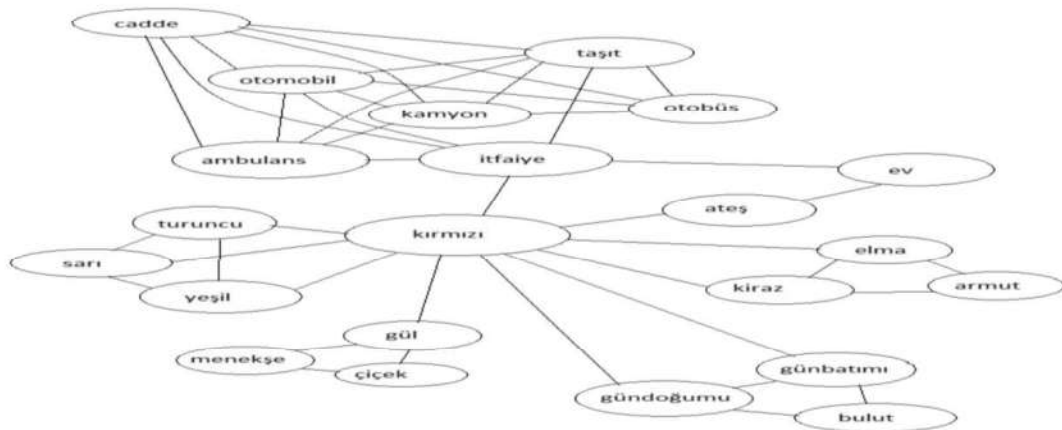
- *Anlam ağı kurma,*
 - zihinde bilgiyi, farklı biçimde depolanmış bilgiler arasındaki ilişkiyi kuracak ve yeni bilgi girdilerinin yerini belirleyecek biçimde depolamadır.
- *İlkeler oluşturma,*
 - zihinde bilgiyi, koşullara bağlayarak depolamadır.
- *Şema geliştirme,*
 - zihinde bilgiyi, bağıntılı kavramlardan oluşan şemalar kurarak depolama sürecine işaret eder.
- Kavramlaştırma **anlam ağı kurarak, ilkeler oluşturarak, şemalaştırarak** bilgi depolama biçimlerini kapsar

Bilgi depolama

• Anlam Ağı Kurma (Semantic Network)

- Bellekte kavramların bağlantılı noktaları olduğu görüşüne dayanmaktadır.
- Bu noktalardan biri, etkinleştirildiğinde, geri çağırılma ve uyarılma tüm noktalara doğru yayılır;
 - böylece öteki noktalardaki birimler de birlikte çağrılmış olur.
 - Etkinleştirme sırasında çağrılan birimler, yeni bilgi için seçenek kaynağı oluşturur.

Bilgi depolama – anlam ağı kurma

Bilgi depolama

- *İlkeler Oluşturma:*

- Birey algılarını sınıflandırabilmek için belli ilkeler/kurallar geliştirir.
- Kavramlaştırma bir dizi kural üzerinden yapılır

- *şema Geliştirme:*

- şema kuramı, bilgi ile bilginin nasıl sunulduğu; bu sunumun bilginin kullanımını nasıl olanaklı kıldığını açıklamaya çalışır.
- şemalar, “varlıklar”a (entities) ilişkin genel izlenimler olarak tanımlanmaktadır
 - Olaylar, eylemler, soyut fikirler, insanlar, hayvanlar ve nesnelerin türlerinin sunulabildięi zihinsel kavram öntipleridir.

Bilgi depolama

- Üç yolla mümkündür

- Öntürler
- Sahnesel
- İlkesel
 - İnsan beyni için en ayırıcı özellik +,-canlı olmasıdır.

Bilgi depolama

- Kedi
 - Öntürsel
 - Varlık gösterir
 - Varlıkla ilişkili olduğu için birim gösterir
 - Kişiden kişiye değişmeyen özellikler listesi
 - +canlı, +tüylü
 - Öntip ve ilk örnek
 - Bu şekilde depolanmış bilgiye kavramsal bilgi denir
- Savaş
 - Sahnesel
 - Öntür ve ilk örnek yok
 - Bir birimle ilişkiye girmez, birden çok bilgi ilişkiye girer
 - Toplumdan topluma, kültürden kültüre değişir
- İyelik eki
 - Tanımı eğer se ilişkisi taşır

Bilgi depolama

- İnsan
 - +canlı, +iki ayaklı, +düşünebilen(ayırt edici özellik)
 - Kavramsal bilgi
 - Mantıksal anlam taşır, içsel oldukları için değişmez
- Mezuniyet töreni
 - Sahnesel bilgi
 - İlk örneği ve ön tipi yok
 - Toplumdan topluma farklı anlamlar kazanabilir.
 - Kültür ve alt kültürden etkilenir.
- Belirteç
 - İlkesel bilgi
 - Dış gerçeklikteki ilkeler ve bilgiler depolanır.
 - Bir ilkeye gönderimde bulunur.

Bilgi depolama

- Kavramsal olduğunda oluşan biçim
 - Nesneye karşılık
- Sahnesel olduğunda oluşan biçim
 - Sahneye karşılık
- İlkesel olduğunda oluşan biçim
 - Formüle/kurala karşılık
- Gönderim, beynin bilgiyi çağırma biçimidir

Kavramlaştırma

- Anlam dünyanın dile yansıması olarak ele alınmaz. Dil ile dünya gerçekliği arasında "**kavram**" vardır.
- Dilde sesdizimine dönüşen dünyadaki olgular değil, o olgulara ait olan kavramlardır ve gösterilen kavramsal özellikleriyle tanımlanırlar.
 - Zihinsel bir olgudur.
 - Her bireyin beyninde gelişir ve bu nedenle de başkaları tarafından ulaşılamazdır.
 - Kavramın öteki bireylere aktarılabilmesi için dilsel bir olgu haline gelmesi gerekir.
 - Kişi bilmediği bir sözcüğü duyup okuduğunda "bu ne demek?" diye sorar.
 - Bu sözcüğün anlamını, yani hangi kavramı dile getirdiğini sormak demektir.
 - Tanımlama yöntemleri farklı olabilir.

Kavram edinimi ve tanım türleri

- Kavram, zihinsel bir süreçtir ve bu sürecin gelişimi çocukluktan itibaren başlar.
 - Anlamsal özellikler içerir.
 - Anlamsal özellikler sayesinde sözcüklerin hem ortak hem de ayırıcı özellikleri sınıflandırılır ve anlamlandırılır.
- Örneğin
 - Kadın: +canlı, +dişi, +yetişkin
- Bütün sözcükler, anlamsal özellikler açısından tanımlanabilir.
- Sözcük anlambiliminin temel uğraşı sözcüklerin birbirleriyle kurdukları anlamsal ilişkileri tanımlamaktır.

Kavram tanımları

- İşaretleyerek tanımlama
- Kümeleyerek tanımlama
 - İçlemsel
 - Kaplamsal

Kavram tanımları

- **İşaretleyerek tanımlama**

- Çocuk sözcüğü bilemez “bu ne” diye sorar.
- İşaretle gösterilir.
 - Örnek - güneş

- **Kümeleyerek tanımlama**

- İki biçimde yapılabilir.
 - Sözcüğün adlandırdığı nesne ve olgular ya da o sözcüğün adlandırdığı kavram bir özellikler listesiyle sıralanır.

Kümeleyerek tanımlama

- Kavramın kapsamına giren örnekleri sıralarız.
 - kavramın kaplamı
- O kavramı oluşturan özellikleri sıralarız.
 - kavramın içlemi